

Maciej Orkan-Łęcki

"Literatura, nauka, prognozy", Jan Trzynadlowski, "Litteraria" VII (1975) : [recenzja]

Biuletyn Polonistyczny 19/1 (59), 153

1976

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

(1) SZYMCZYK Grażyna: Liryka pejzażowa i "pejzaż wewnętrzny". "Acta Universitatis Lodziensis". Nauki Humanistyczno-Społeczne nr 2, Łódź, s. 35-43.

Autorka rozpatruje krótko tradycyjne ujęcie teorii "korespondencji sztuk" oraz nowsze nad nią badania (R. Wellek, A. Warren, J. Frank, H. Hatzfeld). Interesuje się szczególnie związkami malarstwa i liryki; zwraca uwagę na ostre przeciwstawianie obu sztuk przez Lessinga, łączenie ich w twórczości romantyków i symbolistów. Część analityczna rozprawki poświęcona jest "pejzażowi wewnętrznemu" (odpowiednikowi malarzkiego "pejzażu skomponowanego"), który pojawił się w poezji modernistycznej i jest także obecny w poezji współczesnej.

BP(59)15

Ł.G.

---

(1) TRZYNADLOWSKI Jan: Literatura, nauka, prognozy. "Litteraria" VII, 1975, s. 165-174.

Autor rozważa problemy związane z literackimi formułami o charakterze pragmatycznym, wyznaczającym perspektywny sposób postępowania i przyszłe postawy. Do formuł takich należą utopia i powieść fantastyczno-naukowa. Świat przedstawiony utopii posiada swoistą dwoistość konstrukcji: świat stricte przedstawiony, skomponowany według dyrektyw powiastki oraz "świat pomyślany", czyli zbiór dyrektyw komponujących rzeczywistość zaakceptowaną przez autora. Powieść fantastyczno-naukowa wyznacza natomiast sposoby istnienia człowieka w wymiarze perspekcji: świat przedstawiony identyfikuje się ze światem pomyślanym, struktura gatunkowa nakłada się na strukturę kategorialną. Autor wyróżnia trzy typy fantastyki naukowej: pretekstowy, scjentystyczny i prognostyczny. Dokonuje się tu sprzężenie prognozowania literackiego z naukowym, które z kolei podporządkowane jest dwu skrajnym postawom naukowym i filozoficznym: optymistycznej i pesymistycznej.

BP/59/16

M.O.-Ł.